

Koldingbogen

ÅRSTAL: 1999

FORFATTER: Bent Gudmund Nielsen

TITEL: Nytårsblusset på Vejlevej

KORT RESUME: Skillingsvise om brand 1.1.1884 i gæstgiveriet Holdan, Vejlevej 161 i Kolding, herunder om gæstgiveriet og dets ejere.

Nytårsblusset på Vejlevej

Af Bent Gudmund Nielsen

Den mest berømte brand på Kolding Nørre-mark var den, der fandt sted hos Nis Christian-sen, værten i gæstgiveriet HOLDAN, populært kaldet "Fedt-Nis".

Det var nytårsnat mellem årene 1883 og 1884, og branden kom helt uventet. Den senere vandværksbestyrer og hospitalsforstan-der ved Sct. Jørgens Hospital, Jens Jensen, der på brandtidspunktet var assistent ved sprøjte nr. 4, fortalte, at han selv kl. 24 som chef for den sprøjte, der havde vagt, overdrog kom-mandoen til chefen for den brandsprøjte, der derefter havde vagten – det var murermester I. A. Hansen. Men I. A. Hansen beklagede, at han ikke havde fået sit mandskab tilsagt og bad derfor, om, at Jens Jensen og hans af-gående mandskab ville møde op, hvis der skete noget. Det gik Jens Jensen gladelig ind på "for det brændte jo aldrig i Kolding!".

Men inden kl. 1 stod de begge på sprøjten på vej op ad Vejlevej. Der var ildebrand hos "Fedt-Nis". Da huset lå for sig selv og der ikke var fare for, at branden skulle brede sig, havde politiet valgt kun at sende to sprøjter – og de var magtesløse. Ejeren mente, at ilden var op-stået ved fyrværkeri – han havde set tre perso-ner nærme sig huset og kaste fyrværkeri op på taget, men han havde ikke set, hvor de for-svandt hen. Nis havde stået uden for og vemo-digt sagt: "Ja, her ligger alt mit tøj, der ligger dragkisten og der sofussen (sofaen)".

Lidt forhistorie

Ejendommen Vejlevej 161, som der her er tale om, ses i tingbogen at skifte ejer i maj 1865, idet sadelmager Kohl overtager den ved tvangsauktion for 850 rigsdaler. I november 1865 sælger Kohl størstedelen af grunden, selv beholder han kun et lille areal med bygningerne på. Salgspris for jorden var 875 rigsdaler. Det kan man vist kalde en god handel, men bygningerne var måske ikke meget værd.

Af taksationsprotokollen for 1867 ses det imidlertid, at bygningen vurderes til 630 rdl.

Så kommer "Fedt-Nis" ind i billedet. Han

Maleri forstillende Nytårsblusset på Holdan. Det tilhører artiklens forfatter, der er oldebarn af Fedt-Nis.

får huset vurderet i januar 1872. Forhuset, der vurderes til 1020 rdl. består af 9 fag, det er grundmuret og i en etage. 6 fag er til beboelse, 3 fag til stald og lade. En tilbygning er vurderet til 180 rdl. Den er af bindingsværk og indrettet til kørselsport, hvilket vil sige, at man kunne køre ind i porten og i den fastbinde hestene. Det var en nødvendighed for enhver landevejskro.

En skillingsvise om branden

At et gæstgiveri nedbrændte var vel ikke i sig selv en stor begivenhed, men dengang fyldte en lokal begivenhed mere – begivenhederne i den store verden hørte de fleste ikke meget om.

Begivenheden var i hvert fald så stor, at der i 1884 udgaves en skillingsvise om branden i København på Jul. Strandbergs Forlag – og visen er bevaret på Det Kgl. Bibliotek.

Visen lyder således (på melodien Julia, Julia, hopsasa):

Jo, du kan tro, at her var Fut
I Kolding Nytaarsnat, min Gut
“Hold-an” blev tændt, og gik, Hurra
De sa'e: La'n baresten brænde a'
.:Julia, Julia, Julia, Julia hopsasa .:.

Mens Manden sad og tog sin Taar,
Og hilste det dejlige nye Aar,
Kom Nihilisterne, og saa
Sved Hytten sgu a' – saadan kan det gaa.
Julia osv.

Og der blev Røre strax på Stand,
Og Sprøjterne kom, men de manglede Vand;

Ventilen havde de nok glemt
Af Sugeværket, ja det var slemt.

Og da tilsidst de kom med Vand,
Saa var der slet ingen Ildebrand,
For Huset var brændt ganske ned,
Saa tridsed de af med den Besked.

Dog blev der sprøjtet, som jeg tror,
Klystersprøjten fra en Jordemo'r
Blev flittig imod Ilden brugt,
Desværre den blev sgu dog ikke slukt.

Hvad der blev reddet, var ej stort,
Dog Fedt-Nis han slap, som jeg har spurgt,
Men Sofussen blev Invalid,
Og Bordet det røde gik væk hver bid.

Fiolen lod de sørge der,
For den gik fra Pusten, ja og især
Det pæne gamle Hjørneskab,
Det var dog det allerværste Tab.

Den Dør, hvorpaa der stod med Kridt
Forretningens Regnskab og Kredit,
Er væk, – Krediten har sagt Stop,
Og Gjælden, ja den gaar nu o p – op!

Der laa den hele Herlighed,
Og Strømpeskafte med Mønten med,
og saa var der Plebejere,
Som redded de halve Bajere.

Og saa forresten – det er sandt –
Den yndige Peberbøsse fandt
Man nok, men Mandens “Bitterslask”
Er væk, den har fået for stærkt et Dask.

Hvem skal nu læske vores Tørst
På Turen fra Kolding, naar vi først
Er a' med Christensens "Hold-an",
Og saa med den glade Værtshusmand.

Og stadig det en Gaade blev
Hvordan man den slemme Daad bedrev,
Og hvor de slemme Folk kom fra,
Som brændte den pæne Hytte a'.

Vel var der Liv i Kolding, ja,
Men hvem er Raketten kommen fra?
Dog skal det være klart som Sol:
Forbryderen er en svensk Pistol.

Saa hvil nu sødt, Hotel "Hold-an",
Hold an på Forbryderne, hvis du kan,
At de kan lære, at man ej
Skal skade sin Næste i Nytårsleg.
Julia, Julia osv.

Hovedpersonen

Nis blev født i juli 1816 i Håstrup i Smidstrup sogn som søn af Christian Jensen, der var væver som Nis' farfar og oldefar havde været det. Det var derfor naturligt, at Nis blev væver og det blev hans tre yngre brødre også.

Nis blev gift 1. gang i juni 1849 med Maren Lauritsdatter fra Ventegodt i Håstrup. Hun døde allerede 1857. Hans næste hustru døde i 1865 og den 3. og sidste i 1881. Nis var altså enkemand for 3. gang, da "Hold an" brændte.

Eftertiden

"Fedt Nis" drev efter husets genopbygning – nu med paptag – gæstgiveriet videre til sin død i juli 1888. Hans arvinger satte huset til salg,

En gringtig Vise om **"Hold-an's Brand** Nytaarsnat 1884,

ved Kolding,
og hvordan Fidt-Nis's Kvaldhytte blev gefærlig kvalbet
af, og meget mere, som man faar at vide af
denne Vise.

Med Beretning.

Eftertryk forbydes.

Kjøbenhavn. 1884

Jul. Strandberg's Forlag.
Gaas i Boghandelen, Bingsgaardstræde Nr. 18, Sluën.
Købt hos Berild, Bannikrum.

Illustration til skillingsvisen. Det Kongelige Bibliotek.

men der meldte sig ingen købere. Formentlig fordi Munkenborg Kro lå tæt på.

I stedet flyttede datteren Caroline, hvis mand, Søren Nielsen, var smed i Gødning ved Nørup, ind i gæstgiveriet med sin familie. Huset blev indrettet til smedie. Smedien fik god søgning af Nørremarkens gartnere og land-

Familien foran smedien, det tidligere gæstgiveri på Vejlevej, hvor nu GASA ligger.

brugere. Man handlede også med landbrugs- og haveredskaber.

Søren Niensens søn, Marius Gudmund Nielsen, overtog forretningen omkring 1915. Han flyttede 1922 til nye lokaler Vejlevej 108-110.

Gæstgiveriet – smedien – er forlængst nedrevet, og arealet er overtaget af GASA.